

PÁLYÁZAT

a Nagymágocsi Hunyadi János
Általános Iskola

igazgató

munkakörének/feladatkörének betöltésére.

Pályázó: Varga Ferenc

e-mail: varga.ferenc13@gmail.com

Telefonszám: 0670-539-4870

IV. VEZETŐI PROGRAM

„A vezetés egyik nehézsége abban áll, ahogyan mi haladunk, úgy haladnak az általunk vezetett emberek is. Az önmagunkban rejlő lehetőségek teljes kiaknázásával megteremtjük a légkört, amelyben mások is kiteljesíthetik saját lehetőségeiket.”

(John C. Maxwell)

IV.1. Vezetői alapelveim, hitvallásom

Pedagógusként és vezetőként az egyre magasabb szintű munkavégzésre törekvés, a megújulás igénye, a lehetőségek és adottságok kiaknázásával egy olyan iskola megteremtésének vágya és gondolata mozgatja és motiválja a tetteimet és döntéseimet, ahol a kreativitásnak és tehetségnek nincsenek határai, ahol az intézmény és abban a munkaközösségek és a pedagógusok képesek és fogékonyak az innovációra, saját tevékenységük elemzése és megértése révén nyitottak a folyamatos megújulásra, ahol hisznek a tanulóknak rejlő tehetség sokféleségében, ahol a befogadás és inkluzív szemlélet értéként jelenik meg, ahol mosollyal érkeznek reggelente és ahonnan mosolyogva távoznak a diákok az iskolai nap végén.

Felelősségünk és jövőnk közös. Ahogyan a Komplex Instrukciós Program két alapszabálya fogalmaz: „Együtt többre vagyunk képesek mint egyedül!” és „Senki nem olyan bölcs, mint mi közösen!” Intézményvezetőként ez az egyik legfontosabb tanítás, amit az elmúlt években megtanultam. Szerencsésnek mondhatom magam több szempontból is. Egyrészt azért, mert kiváló emberi és szakmai kvalitásokkal rendelkező igazgatóhelyetttel nyílik alkalmam együtt dolgozni, aki megtanított arra, hogy az intézmény vezetése legtöbbször csapatmunka, nem pedig magányos, egyszemélyes feladat. Másrészt pedig azért, mert az évek során olyan szakmai műhely, egymás támogató tagokból álló nevelőtestület alakult az iskolában, mely engem is formált és ösztönzött a közös gondolkodásra, a közös cselekvésre és az egyre magasabb szintű együttműködésre.

Vezetőként továbbra is számítok és építeni kívánok a fenntartó, a kollégáim, a települési önkormányzat, a szülők és nem utolsó sorban a diákok véleményére, ötleteire és támogatására. **A hiteles, őszinte és nyitott kommunikációban, az egymásra figyelésben, a kölcsönös bizalomban és tiszteletben, valamint olyan közös munkában hiszek, melynek alapjául az egyén által a közösségért, az intézményért és önmagáért végzett munka szolgál. Ebben továbbra sem kötök kompromisszumot.**

Olyan vezetőként szeretnék a jövőben (is) dolgozni, aki:

- lelkesít, energiával, hittel, ambícióval végzi munkáját és e hitét, lelkesedését képes a környezetének, a beosztottjainak, a diákoknak és a szülőknek is továbbadni,
- a hatékony és sikeres munkavégzéshez elengedhetetlen belső nyugalmat teremt,
- jó kapcsolatot ápol a fenntartóval, az önkormányzattal és a szülőkkel,
- tiszteli a hagyományokat, de innovatív elképzeléseivel a megújulás mozgatója,
- nyitott az új módszerekre, mások ötleteire,
- jól és hitelesen kommunikál,
- döntéseibe bevon másokat, a feladatokat és felelősséget a korábbiaknál gyakoribb mértékben megosztja,
- képes gyorsan és hatékonyan reagálni különböző helyzetekre,
- képes mérlegelni és megfontolni bizonyos kérdéseket, ugyanakkor, ha szükséges, gyors helyzetfelismerés és döntéshozatal jellemzi,
- körültekintő és gondos tervezéssel, szervezéssel, világos, egyértelmű célok és követelmények mentén történő ellenőrzéssel végzi munkáját,
- képes a szervezet átalakítására, fejlesztésére,
- megtalálja a módot egy összetételében hosszútávon is stabil nevelőtestület felépítésére,
- képes közösséget alkotni és azt annak tagjaival közösen egyre magasabb szinten és hatékonyan működtetni,
- megfelelő önismerettel és önbizalommal, magabiztossággal rendelkezik,
- nem a hatalom, hanem az intézmény sikere és a tanulók, szülők, kollégák elégedettsége motiválja,
- döntéseiben számít az érintettek véleményére, közreműködésére,
- felelősséget vállal a döntéseiért,
- őszintén, segítő szándékkal kritizál és irányt mutat,
- egyenletes terhelést biztosít,
- az elvégzett munkát és nem a munkavégző személyét értékeli,
- minél gyakrabban elismeri a teljesítményt,
- többet és többször képes és akar dicsérni.

Személy szerint hiszek abban, hogy egy vezető nem csupán egyetlen vezetési stílus mentén végzi munkáját. Elsősorban a körülmények, a feladatok és a célok határozzák meg a vezetés jellegét és azzal összefüggésben a vezető legfontosabb attitűdjeit. Az évek során bebizonyosodott számomra, hogy a helyzetek többségében a kollégákkal közös gondolkodáson,

felelősségvállaláson és döntéseken alapuló demokratikus vezetési stílus a leghatékonyabb és leginkább ez áll közel hozzám. Ugyanakkor azt is tudom és vallom, hogy bizonyos helyzetek és körülmények autokratikus vezetői magatartást kívánnak meg.

Biztos vagyok abban, hogy a személyes példamutatással, a folyamatos fejlődésre és megújulásra törekvéssel, az eredmények megtartása mellett újabb célok kijelölésével képes vagyok arra, hogy vezetőként munkatársaimat motiváljam, a megkezdett munkát folytassam és a vezetői programban leírt elképzeléseket megvalósítsam.

IV.2. Szervezetfejlesztési elképzelések

Egy szervezet működése és vezetése, a szervezeti kultúra alapjaiban befolyásolja az intézmény eredményességét, hatékonyságát, a tagok munkavégzését, a szervezeten belüli hangulatot. Meglátásom és a tapasztalataim alapján egy hatékonyan és sikeresen működő szervezet öt alappilléren nyugszik:

1. Képes megfelelő válaszokat adni a belülről és kívülről érkező kihívásokra. Ezáltal büszke az eredményeire és tanul a hibáiból.
2. A környezetével élő, kölcsönösségen alapuló, produktív kapcsolatot ápol.
3. A vele szemben támasztott elvárásokhoz saját hitvallása és meggyőződése mentén hitelesen alkalmazkodik.
4. Tagjait a közös célok, az egymás és a szervezet iránti tisztelet, bizalom és elkötelezettség jellemzik.
5. Sikerességének és eredményességének mércéjét belső és külső standardokhoz, elvárásokhoz, célkitűzésekhez és stratégiai elképzelésekhez viszonyítva határozza meg.

Nézeteim szerint egy jól működő szervezetben az intézmény vezetése rugalmas, a kapcsolatok elsősorban horizontálisan szerveződnek, a vezetés bízik a beosztottak szaktudásában és munkájában, támogatja a csapatmunkát és kooperációt, építő jellegűnek tartja a kritikát és nyitott mások ötleteire, véleményére. Egy egészséges szervezetben a dolgozók motiváltak, érdekük a szervezet céljainak elérése, úgy érzik, azokkal azonosulni képesek és személyes céljaik legtöbb ponton megegyeznek a szervezet céljaival. Mindemellett a szervezet tagjai nem érzik csapdahelyzetben magukat, hanem éppen ellenkezőleg: úgy gondolják, képesek a megújulásra és a dolgok menetének megváltoztatására. A jól működő szervezet támogatja tagjai személyes fejlődését, boldogulását. A személyes kapcsolatok alappillére a hitelesség, a bizalom és kölcsönösség. Nem léteznek játszmák, helyettük egészséges versengés és közös célok vannak. Az egyén nem érzi magát elszigeteltnek és ezáltal könnyen

sebezhetőnek, a konfliktusok pedig a felszínre kerülnek, azok rendezése mindenki számára megnyugtató és elfogadható módon történik.

Nyilvánvaló, hogy az intézmény szervezeti kultúrája meghatározza annak napi működését, nyomot hagy az alkalmazottakban, diákokban és a szülőkben is. Alapvetően befolyásolja az intézmény és a szervezet tagjainak megítélését. Ezért továbbra is elkötelezetten szeretnék dolgozni egy olyan jól funkcionáló szervezeti kultúra biztosításán a kollégáimmal és diákokkal közösen, mellyel mindenki képes azonosulni, melyben mindenki képes megtalálni önmagát és melyet a tagok önmagukra nézve érvényesnek fogadnak el.

A szervezeti kultúra fejlesztése az intézmény hatékonyságának és sikerességének, a környezeti és társadalmi elvárásokhoz való alkalmazkodási képességének, valamint a nyugodt munkavégzés és pozitív jövőkép kialakításának elősegítését célozza. Ennek érdekében a következő gondolatokat tartom érdemesnek megfogalmazni:

- 1. Állandóságra való törekvés:** a humán erőforrás – elsősorban a pedagógusok szintjén megvalósuló – változásai az elmúlt időszakban felső tagozaton túlságosan nagy fluktuációt és részben a produktív állandóság hiányát eredményezték. A pedagógusváltás sem az intézményben folyó szakmai munka, sem pedig a diákok igényei és elvárásai szempontjából nem volt optimális az elmúlt három évben. Ennek érdekében törekedni kell hosszútávú megoldások alkalmazására a nyugdíjazások okán megvalósuló szervezeti változások során.
- 2. Egyensúly a közösség és egyén érdekei között:** a szervezet működésének gátja, hogy az egyén és közösség céljai nincsenek összhangban. Olyan szervezet működtetése továbbra is a célom, ahol elsődleges az intézmény érdeke, de figyelembe veszik az egyéni célokat, érdekeket is.
- 3. Humánorientált szervezet kialakítása:** véleményem szerint egy jól működő szervezetben a tagok figyelnek egymásra, segítik egymást, kapcsolataikat az együttműködés jellemzi. A vezetés pedig ezt a magatartást támogatja, diszfunkció esetén a megfelelő eszközökkel beavatkozik és kiigazítást hajt végre.
- 4. Elismerő, megbecsülő szervezet:** egy szervezet, legyen szó iskoláról vagy bármely más szervezetről, akkor működik jól, ha tagjai megbecsülve és elismerve érzik magukat. Az elismerés alapja az elvégzett munka és erőfeszítés kell, hogy legyen.
- 5. Nyílt és nyitott rendszer:** csak az az iskola képes fennmaradni a tanulókért és erőforrásokért folytatott versenyben, amely nyitott és érzékeny a környezetére, az ott zajló folyamatokra és változásokra.

6. **A kooperáció és fejlődés kereteit megteremtő szervezet:** Az iskola, mint szervezet folyton változik, dinamikus mozgásban, fejlődésben van. Egy jól működő szervezet megteremti az együttműködés és fejlődés kereteit, hitet és lehetőségeket biztosít, támogat és célokat ad a tagjainak és a közösségnek egyaránt.
7. **Bátor, kockázatvállaló, innovatív szervezet:** csak az a szervezet tud hatékony válaszokat adni az őt ért kihívásokra, mely jól tűri a bizonytalanságot, innovatív, kitartó, nem fél az újtól és a kockázattól. Átgondolt stratégia mentén képes és kész a változásra.
8. **Asszertív kommunikáció, konfliktuskezelés:** meglátásom szerint a jól működő szervezetben a tagok asszertív módon kommunikálnak egymással, interakcióikat a támogatás és megértés jellemzi. A felmerülő konfliktusokat egymás és a szervezet érdekeit, céljait szem előtt tartva oldják meg.
9. **Szakmai függetlenség – egészséges mértékű kontroll:** a bizalommal telt és biztonságot sugárzó légkör a kimagasló szervezeti és egyéni teljesítmény záloga. Bizonyos területek és feladatok esetén a döntés-, és felelősségdelegálás módszerét kívánom továbbra is alkalmazni. Hiszem, hogy a szervezet egységeinek és azokon belül tagjainak megfelelő mértékű szabadságra és függetlenségre van szüksége munkavégzésük során. Mindemellett fontos a célok és feladatok koordinációja, egyeztetése és a szervezeti egységek, tagok tevékenységének segítő szándékú ellenőrzése.
10. **Eredmény és folyamat egyensúlya:** véleményem szerint egy optimálisan működő szervezetben a vezetés egyszerre koncentrálni az elérni kívánt célra és az ahhoz vezető folyamatokra. Elfogadja és megérti a kudarckokat, valamint értékeli, de nem túlbecsüli az eredményeket.
11. **„Tanuló” szervezet:** hiszem, hogy mindenkinek lehetőséget kell biztosítani arra, hogy azon a területen kamatoztassa a tudását és fejlődjön, melyen a legjobb egyéni teljesítményre képes. Ezáltal a szervezeti teljesítményhez is pozitívan járul hozzá. Törekedni kell a jövőben is a tudásunk, a tapasztalataink és eredményeink, valamint jó gyakorlataink megosztására.
12. **Jól működő információmegosztás:** a szervezet minden tagja fontos és annak is kell éreznie magát. A szervezet tagjainak joga és a szervezetnek érdeke, hogy több csatornán keresztül naprakészen hozzájussanak a munkájukat érintő, megfelelő mennyiségű és minőségű információhoz.

IV.2.1. A szervezeti struktúra keretei:

Az intézmény irányítási struktúráját a megfogalmazott célok és az azokhoz kapcsolódó feladatok, illetve a működést meghatározó szakmai és egyéb, országos és helyi keretfeltételek és elvárások mentén szükséges alakítani, valamint bizonyos, nem túlságosan hosszú időszakokat követően értékelni és indokolt esetben újratervezni.

A szervezet irányítójaként **továbbra is funkcionális** és nem elsősorban lineáris szervezeti modell kialakítására törekszem, melyben, bizonyos feladatkörökben és folyamatokban a jövőben is alkalmazni kívánom a **döntés- és felelősségdelegálás elvét**. Ez utóbbi területen az elmúlt évek tapasztalataiból építkezve szeretnék fejlődni, kollégáknak egyes kérdésekben nagyobb szabadságot adni.

Az igazgatóhelyettesnek, illetve az alsó-, és felső tagozatos munkaközösségvezetőknek bizonyos, elsősorban a munkaközösségük működését, irányítását, a mindennapi oktató-nevelő munkát érintő kérdésekben **döntési és feladatkiadási, illetve feladatszervezési és ellenőrzési jogot** szándékozom továbbra is biztosítani.

Mindemellett ún. **projekt- vagy mátrixszervezet** formájában kívánom szervezni az egyedi, az egész szervezetet érintő folyamatok megvalósítását. Ehhez szervesen kapcsolódik a **team-munka** előtérbe helyezése, mely során az egyes feladatok, stratégiai elképzelések kidolgozását, gyakorlatban történő kipróbálását és alkalmazását, valamint ezek ellenőrzését, nyomon követését az erre a célra alakult munkacsoport és annak választott vezetője végzik. A munkacsoportok összeállításának alapelve a szakmai tudás és alkalmasság mellett a rátermettség, valamint a feladat iránti elköteleződés.

Alapvetésnek tartom a szervezet működése szempontjából azt, hogy az intézmény pedagógiai-szakmai munkájáért, annak koordinálásáért és ellenőrzéséért – jogszabályi előírásoknak megfelelően – egyszemélyben az igazgató felelős. A pedagógusok és egyéb munkakörben dolgozók szakmai munkájának ellenőrzése és minősítése egységes, konszenzusra épülő és nyilvános követelményrendszer, a későbbiek során a külső standardok mentén meghatározott szempontokkal kiegészített teljesítményértékelés segítségével történik majd. Az oktató-nevelő munka támogató célú ellenőrzése és értékelése elsődlegesen az erősségek és jó gyakorlatok feltárására, illetve a hiányosságok és egyéni, valamint intézményi gyengeségek okozta problémák megoldására, a fejlesztési lehetőségekre és célokra fókuszál a jövőben is.

V. SZAKMAI PROGRAM:

A változás, a jobbra, a többre, az innovatív szemlélettel megvalósuló fejlődésre való törekvés és a minél magasabb szakmai színvonalon alázattal végzett munka híve vagyok. Szakmai programom ötéves ciklusra tervez, ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy a megvalósult eredményekre építő, minőségében és jellegében sok újdonságot tartalmazó program több eleme túlmutat ezen az időintervallumon és olyan fejlesztési elképzeléseket, stratégiát vázol, melyek közép-, és hosszútávon is meghatározzák iskolánk fejlődési pályáját.

Elsősorban az alaposan átgondolt és kimunkált, ugyanakkor a szükségszerű változás és folyamatos fejlődés érdekében végeztem és szándékozom végezni a munkámat a jövőben is. Innovatív szemlélettel, másokat is erre ösztönözve, a jó kezdeményezéseket felkarolva kívánom felfelé ívelő pályán tartani iskolánkat.

Egy innováció vagy hívhatjuk lényegi változásnak, újdonságnak mindig az egyén gondolataiban születik meg, legyen szó vezetőről vagy a szervezet egy tagjáról. Gyakorlati újtássá akkor válik, ha szorgalmazói és támogatói mellett a közösség is elköteleződik a bevezetése és alkalmazása mellett, sajátjának, a szervezet és a közösség szempontjából lényegesnek értékeli azt. Ezekhez pedig jól átgondolt és gondos tervezésre, szervezésre, valamint az erőforrások megfelelő módon történő felhasználására van szükség. Semmilyen, az intézmény működését és pedagógiai gyakorlatát alapjaiban átalakító változtatás, fejlesztés nem történhet meg az igények és elvárások felmérése, valamint széleskörű egyeztetések nélkül.

A fentebb vázoltak tükrében szeretném kiemelni, hogy szakmai programom két lényeges tematikai struktúra köré szerveződik. Egyrészt bemutatja az elmúlt években megkezdett programok épülésének, fejlődésének irányát és elemeit, valamint kitér azokra a célokra és a hozzájuk kapcsolódó innovatív elképzelésekre, melyek a következő években nem csak meghatározzák az iskolánkban folyó pedagógiai-szakmai munka lényegét, hanem hozzájárulnak a diákok és pedagógusok iskolai jól-léte további épüléséhez.

V.I. A KIP, azaz a Komplex Instrukciós Program¹

V.I.1. Mindenki tehetséges valamiben! – Iskolánk a hejőkeresztúri úton

Az elmúlt két évben odafigyelő gondosággal és részletességgel megtörtént a Komplex Instrukciós Program, rövid nevén a KIP előkészítése iskolánkban. A nevelőtestület szakmai látogatáson vett részt 2022-ben egy KIP-es iskolában, ezt követte a programot kidolgozó K.

¹ A fejezet elkészítéséhez felhasználtam saját ismeretek és tapasztalatok mellett az iskola Pedagógiai Programját. p. 44-50. Forrás: https://nagymagocsiiskola.hu/index_htm_files/PePo2020.pdf (2024.04.02.) és a KIP könyv I-II. vonatkozó részeit.

Nagy Emese vezetésével egy gyakorlatorientált tréning 2023 májusában, melynek köszönhetően pedagógusaink elsajátították a módszer alapjait és olyan motivációs (tudás)bázist szereztek, melyből táplálkozva a módszer bevezetése és hosszútávú alkalmazása lehetségessé és egyben aktuálissá vált iskolánkban.

A mindennapokban egyre gyakrabban szembesülünk azzal és kudarcként éljük meg azt, hogy a tanórákon a diákok motiválatlanok, alacsony szintű kooperációs készségeik meggátolják őket a sikeres munkavégzésben. Mindemelllett a hagyományos tanítási módok, a korábban bevált és működőképes módszerek nem hozzák a megszokott vagy éppenséggel az elvárt eredményt. A mulasztott órák, köztük az igazolatlan mulasztások számának emelkedése, illetve a lemorzsolódással összefüggő egyéb problémák változásra, az eddigi módszertani kultúra átgondolására ösztönöznek bennünket.

Hasonló folyamatokkal és gondokkal szembesültek a Hejőkeresztúri IV. Béla Általános Iskola pedagógusai is, akik évtizedekkel ezelőtt K. Nagy Emese intézményvezető asszony irányításával egy olyan, azóta Prima Primiissima-díjjal is kitüntetett oktatási programot dolgoztak ki Komplex Instrukciós Program (KIP) néven, mely azóta országos hírnévre tett szert és eredményeit tekintve hatalmas sikereket ért el. 2015 telén volt alkalmam a módszer tanulmányozására, illetve szakmai kapcsolat kialakítására a Hejőkeresztúri IV. Béla Általános Iskola vezetőivel, pedagógusaival. A KIP hatékonyságáról és sikerességéről személyesen is meggyőződtem munkám során az elmúlt nyolc évben.

Hiszek abban, hogy a fentebb vázolt kihívásokra a **Komplex Instrukciós Program adhat adekvát választ, valamint kiegészítve a Logikai Táblajáték Programmal és a Generációk Együtt Olvasása Programmal egy komplex, a jövőbe mutató oktatási programként épülhet be az iskola pedagógia kultúrájába és módszertanába.**

A **Komplex Instrukciós Program** egy tanítási módszer, mely lehetővé teszi a tanárok számára a magas szintű csoportmunka szervezését olyan osztályokban, ahol a tanulókat, tudásukat és kifejezőkészségüket tekintve nagyfokú diverzitás jellemzi. A programnak köszönhetően az osztályon belüli státuszbeli problémák már az iskola kezdő szakaszában felismerhetőkké és kezelhetőkké válnak. Mindemelllett a csoportfoglalkozások alatt a heterogén összetételű osztályokban a speciális instrukciós eljárás alkalmazásán keresztül lehetőség nyílik a tanulóknak az együttműködési normákra történő felkészítésére.

A módszernek az alábbi főbb jellemzőjét érdemes kiemelni:

1. A többféle képességet felszínre hozó tananyag összeállításánál elsődleges cél a tanulók magasabb szintű gondolkodásának előmozdítása egy központi téma, egy alapvető kérdés köré szervezett csoportmunka segítségével. A nyitott végű, több megoldást kínáló feladatok biztosítják a tanulók egymástól független, kreatív gondolkodását, problémamegoldó képességének fejlesztését. A módszer egyik legfontosabb jellemvonása, hogy a feladatok megoldása különböző képességek alkalmazását teszik lehetővé, tehát a különböző szociális háttérrel, tudással rendelkező gyerekeknek alkalma nyílik a feladatok sikeres véghezvitelére, a csoportfeladat megoldására. Ezáltal pedig megvalósul a státuszkezelés, hiszen a csoport alacsonyabb státuszú tanulóinak lehetősége nyílik a bizonyításra és az érvényesülésre, mely a mindennapokra, az osztályban betöltött szerepükre is pozitív hatással lehet. Ez pedig elősegíti az önértékelés és önbecsülés fejlődését.
2. A speciális munkaszervezés lehetőséget ad a pedagógusnak arra, hogy a feladatok sikeres végrehajtása érdekében megtanítsa a gyerekeket a csoporton belüli együttműködési normákra, a munkában a meghatározott szerepek elsajátítására. A módszer a pedagógustól is másféle szerepet vár el. Megtörténik saját szerepének delegálása, mely egy innovatív és teljesen új pedagógus attitűdöt, gondolkodásbeli fejlődést eredményez.
3. Ahhoz, hogy minden tanuló számára biztosított legyen a tanulásban történő előmenetel, a tanárnak meg kell tanulnia a diákok között kialakult státuszproblémák kezelését. A KIP eddigi kutatási eredményei azt támasztják alá, hogy minél többet beszélget és dolgozik együtt a csoport, annál többet tanulnak a gyerekek. A Komplex Instrukció Programban a tanár célja az, hogy minden diáknak megadja a lehetőséget a munkában való egyenrangú munkavégzésre, és tudatosítsa, hogy mindenkinek van olyan képessége, amely alkalmassá teszi a feladatok megoldásában való sikeres közreműködésre.
4. A tanár munkája során szakít a rutin-döntéshozatallal. A feladatok jellege megkívánja, hogy új és differenciált feladatokat és módszereket alkalmazzon, ezzel készítetve gondolkodásra a tanulókat. Az egyéni feladatot pedig úgy kell meghatározni, hogy a diáknak szüksége legyen a csoportfeladat eredményére, vagyis máris jelentkezik annak igénye, hogy a közös csoportfeladat végrehajtása megfelelő színvonalú legyen az egyéni továbbhaladás érdekében.
5. A csoporttevékenység beépül a tananyagba. A tanárok a módszert akkor alkalmazzák, amikor a cél a konceptuális tanulás, a magasabb rendű gondolkodás és a tartalom mély

megértése. A program nem számúzi az ismeretek tényszerű közlésének módszerét vagy a frontális osztálytanítás megfelelő helyzetekben történő alkalmazását. A Komplex Instrukciós Program kiváló lehetőség többek között egy anyagrész összefoglalásánál, egy új tananyag rész előkészítésénél, de új ismeret szerzésére és feldolgozására is alkalmat adhat. Ezt a csoportmunkát a tanítási órák körülbelül 15-20%-ában alkalmazzák.

A **KIP** számos olyan kihívásra megoldás, mellyel a mindennapokban jelenleg is szembesülünk. Fontos hangsúlyozni, hogy az eredmények és beválás értékelése egy hosszútávú folyamat végén lehetséges. A KIP nem egy azonnal bámulatos eredményeket hozó csodamódszer, hanem egy olyan eszköz a pedagógus kezében, mellyel a jelen kihívásaira, a diákok részéről érkező elvárásokra megfelelő választ adhat, sikeres és hatékony oktató-nevelő munkát eredményezhet, ha és amennyiben az iskola egészében, minden osztályban, minden évfolyamon az összes pedagógus alkalmazza azt.

A Covid-19 okozta, a programot is érintő teljes leállás, kiesés mellett ez utóbbi kritérium feltételeinek megteremtése miatt voltunk kénytelenek várni 2022-ig a módszer fokozatos előkészítésére és a bevezetés optimálishoz közeli feltételeinek megteremtésére. Az út során, mely ma már odáig vezette az iskola pedagógusait, hogy a csoportszerepek és szabályok diákokkal történő megismertetése során az első csoportfeladatok és az azokhoz kapcsolódó egyéni feladatok megszülettek, a csoportmunkák elindultak, megtanultuk, hogy nincs „ragyogó alkalom”, döntés és elhatározás van a tekintetben, hogy a KIP-et bevezetjük és alkalmazása során mi magunk is számtalan területen változunk, fejlődünk és tanulunk az alkalmazás folyamata során. Fontos eredményként értékelem azt, hogy a humán erőforrás változásoknak és pedagógiai kultúraváltásnak köszönhetően számos, a KIP mellett elkötelezett kollégával dolgozhatok együtt, és hiszek abban, hogy a közeljövőben iskolánk hivatalosan is felkerülhet a Komplex Instrukciós Programot alkalmazó intézmények listájára. Annál is inkább megtörténhet ez, mert jelenleg mind a négy feltétel adott a sikeres KIP-es iskolává váláshoz: megfelelően képzett és elkötelezett pedagógusok, a módszerre nyitott diákok, támogató és szakmailag felkészült iskolavezetés, szükséges eszközök és infrastruktúra.

V.I.2. A Logikai Táblajáték Program

2019-ben vezettük be iskolánkban a **Logikai Táblajáték Programot (LTP)**, mint az alsó tagozaton már alkalmazott Sakkpalota Programot felső tagozatban továbbvivő módszert. A program megvalósítása tanórai foglalkozások keretében, a szabadon tervezhető órakeret terhére, a matematika tantárgyhoz csatlakozva történt meg a következő célokkal:

1. A táblás játékoknak a matematikával való szoros kapcsolata nyilvánvaló, hiszen ez a sajátos ismeretszerzési módszer logikus gondolkodásra nevel. Az összefüggések felfedezése és az ismeretek feladatokban való alkalmazása fejleszti a kombinatív készséget, a kreativitást, a problémahelyzetek önálló megoldását. A logikus gondolkodásra nevelés fejleszti a tanulók modellalkotó tevékenységét, kialakítja a megfogalmazott összefüggések, hipotézisek bizonyításának igényét, megmutatja a matematika hasznosságát, belső szépségét.

2. A problémaérzékenységre, a problémamegoldásra nevelés fontos feladat, amelyhez azonban elengedhetetlen a matematikai szövegek megfelelő értelmezése, logikus elemzése, a tanulók minél gyakoribb önállóan tevékenykedése, aktív részvétele a tanítási, tanulási folyamatban. A táblajátékok alkalmazása során mindvégig előtérbe kerül a széles körű tapasztalatszerzés, amely segíti a matematikában való jártasság kialakítását.

3. Minden sikernek – jelentkezzen az iskolai élet bármely területén – a jellegzetessége, hogy a gyerek hite megerősödik önmagában. Az a tanuló, aki sikert él át, úgy érzi, hogy szinte minden feladatot sikeresen meg tud oldani. És ez az igazi motiváció. A gyermeknek hinnie kell abban, hogy az elé állított feladatot meg tudja oldani. Ez pozitívan hat önbecsülésére, segíti őt a tanulási folyamatban.

4. Az iskolának a szaktárgyi felkészítés mellett a személyiségfejlesztésre is gondot kell fordítania. A játéktevékenység során magatartási, gondolkodási szabályokat, elvárásokat állítunk a gyerekek elé, amelyeken keresztül megtanulják helyesen értékelni magatartásuk helyességét és betartják a szabályokat. A normák erőssége, kényszerítő ereje fejlesztő hatású, a szabályok alkalmasak a rendszeres visszacsatolásokra, amelyen keresztül a gyerekek képesek lesznek követni az irányított folyamatokat.

5. A nevelési célok között szerepel az intellektuális képességek fejlesztése mellett a különböző viselkedésformák kialakítása, mint amilyen a nyerő és vesztes helyzetek, a kitartás, az elszántság, a célorientáltság, a merészség, a kockázatvállalás és megfontoltság, a határozottság, a felelősségvállalás, a szabályok betartása. Ide soroljuk a kudarcátűrés, türelem, kapcsolatteremtés, empátia, együttműködés, udvariasság, fegyelmezettség, rendszeret és nem utolsósorban a sikerorientáltság, talpraesettség fejlesztését is.

6. A logikai játékok jól használhatók a konfliktushelyzet kezelésénél, a gyerekek között zajló folyamatokban, amelyben érdekek, értékek, nézetek, szándékok kerülnek egymással szembe nyílt – tevékenységekben is megnyilvánuló – vagy rejtett – tudati, érzelmi szint – formájában.

7. A táblajáték alkalmazásának egyik nagy hozadéka a csapatmunkára való alkalmasság kifejlesztése, amelyben elsősorban a kommunikációs- és elemző készség kap helyet. Ez pedig nagyban segíti a KIP módszer alkalmazását.

A Program már ötödik éve működik iskolánkban és pozitív hatásai egyértelműek. A játék szeretete, a szabálykövető magatartás, az önismeret és önértékelés fejlődése, a logikai gondolkodása és a matematika tantárgy szempontjából fontos gondolkodási készségekre, képességekre megmutatkozó előnyei, a státuszkezelésben mutatott eredményei mind igazolták a bevezetés helyességét és a program beválását.

A következő időszak egyik legjelentősebb feladata a Logikai Táblajáték Program fejlesztése, játéknnyelven szólva a „következő szint” elérése lesz. Ennek lényegét a játékkínálat bővítése mellett az időkeret növelésében, a versenyfelkészítésben és az ehhez (is) kapcsolódó pedagógusképzésben látom. Az alsó tagozaton két éve működő Sakkszakkör, melyen a sakk mellett másfajta táblajátékok is szerepet kapnak, igazolta, hogy a tanulók a szabadidejükben szívesen foglalkoznak táblás játékokkal. Időszerű és szükséges a táblajáték program délutáni időkeretben, szakköri-tehetséggondozó formában történő bővítése, annak a lehetőségnek a megteremtése, hogy a diákok számára heti több alkalommal adódjon lehetőség játszani, gyakorolni. Mindezzel nem csak a játékban szerzett jártasságuk, tapasztalati tudás és fentebb részletesen bemutatott készségeik, képességeik fejlődnek, hanem megteremtődik a táblajátékok szintjén is a versenyfelkészítés lehetősége. Nyilvánvaló, hogy ehhez képzett, számos táblajátékot ismerő és magas szinten művelő pedagógusokra van szükség. A szervezett formában megvalósuló képzésre látok a nevelőtestületben motivációt, így a következőkben a keretek és lehetőségek megteremtése kiemelt feladat. Ezen elképzelés feltételeinek megteremtése mellett a helyszín is fontos tényező. Ennek fényében a jövőben törekedni kell egy táblajáték terem kialakítására, ahol a tehetséggondozó szakkörök és táblajáték órákon kívül, felnőtt irányítása, felügyelete mellett gyakorlatilag bármikor lehetőség nyílik szabad játéokra is.

A program harmadik eleme a saját innovációnak számító **Generációk Együtt Olvasása Program**, mely az általános iskolák számára, 6-14 éveseknek került kidolgozásra civil szervezetekkel együttműködésben. A Program alapvetésként kezeli azt, hogy a jó közösségi iskola jellemzője a nyitottság, a partnerekkel és civilekkel való együttműködés, közös tevékenység. Cél, hogy a kisgyermek és nagyobbak, idősebbek és fiatalok egymástól tanuljanak, az olvasás, a kedvenc történetek, az azokhoz kapcsolódó személyes és generációs élmények, tapasztalati tudás megosztása révén kapcsolat alakuljon ki a generációk között, megismerjék egymást, a múltat, és beszéljenek a jövőről. Ennek a kooperatív technikákon

alapuló tanulási módszerek elsődleges célja a szociális kompetenciák fejlesztése. A programban alkalmazott, délutáni foglalkozások a Komplex Instrukciós Program típusú óra módszerével szervezhetőek meg. A programtól az olvasás népszerűsítése mellett több eredményt várunk el. Egyrészt szeretnénk, ha kialakulna kapcsolat a generációk között, ezáltal megteremtődne az egymásért, a fiatalabbakért és idősebbekért is vállalt felelősség érzése a résztvevőkben. Másik fontos elvárás, hogy a program pozitívan hat az iskola és család kapcsolatára, ezáltal a szülők többen és többet vesznek részt szülői értekezleteken, fogadó órákon, szívesen mennek kulturális programokra, rendezvényekre, de a hétköznapiakban is bátran fordulnak az iskolához problémáikkal.

V.I.2. A Polgár Judit Módszer – kooperatív oktatás alsó tagozaton

A módszer, melyet bevezetésekor még Sakkpalota Programként ismertünk és alkalmaztunk, mára egy olyan komplex, az alsó tagozatos képesség-, és készségfejlesztés egészét felölelő és átható rendszerre fejlődött, mely első évfolyamtól kezdve alkalmat ad számos területen a tanulók fejlesztésére, megsegítésére, az élményszerű és kooperáción alapuló tanulás kereteinek a megteremtésére, valamint nem utolsósorban a Komplex Instrukciós Programmal való összekapcsolódásra.

Az elmúlt évek jelentős eredményének értékelem, hogy a program elszigetelt, egyes pedagógusok által alkalmazott módszerből, sokunk által kedvelt, a hétköznapiakban, a tantárgyi koncentráció útján minden tantárgy oktatása során, a tanórai és azokon kívüli játékokban, sőt még a szabadidőben is megjelenő, minden alsó tagozatos évfolyamon legalább egy pedagógus kolléga által ismert, tanult és sikerrel alkalmazott tehetséggondozó eszközzé, módszerré teljesedett ki iskolánkban. Mindemellett hasonlóan fontos kiemelni, hogy a pedagógusok nyitottak az önképzés-továbbképzés során a módszer új komponenseinek, köztük a SakkTesinek az elsajátítására és alkalmazására.

A **Polgár Judit Módszer** esetén a következő időszakban elsődleges cél a fentebb vázoltak mellett a referenciaiskolai státusz megszerzése, valamint a sakkszakkörön végzett tehetséggondozó munkának köszönhetően a tanulók versenyen történő szerepeltetése. A versenyen történő megmérettetés nem ismeretlen alsó és felső tagozatos, jól sakkozó diákjaink számára, hiszen az idei évben 24 résztvevővel zajlik a tavaszi iskola sakkbajnokság. Célom, hogy a legjobb sakkozóink a jövőben más iskolák diákjaival is összemérjék tudásukat.

A tehetséggondozó sakk részben angol nyelven történő oktatását a 2019. évben megfogalmazott vezetői programom fontos elemeként jelenítettem meg. A referenciacsoportban a 2023/2024. tanév végén zárul le a Polgár Judit Módszer magyar-angol

nyelven történő elsajátításának folyamata. A program bevalását előzetesen értékelve elmondható, hogy az alapvető célkitűzések teljesültek. Az idegen nyelvi kommunikáció természetessé vált a csoporton belül, nem korlátozódik csak az idegen nyelv órára, hanem a tehetséggondozó sakk órákán is rendszeresen megjelenik. A tanulók nem csak a bábok neveit, a lépések jelzését, az irányokat és az alapfogalmakat sajátították el angol nyelven, hanem képessé váltak utasítások végrehajtására, matematikai műveletek végzésére sakkbábokkal idegen nyelven, valamint sikerrel alkalmazzák a megfelelő kontextusban az angol órákon tanultakat a tehetséggondozó órákon is. Humán erőforrás hiány miatt a program felmenő rendszerben nem került bevezetésre, de mára ez az akadály is elhárult. Fontos feladatnak tekintem, hogy a jövőben felmenő rendszerben is alkalmazzuk a program bizonyos, arra alkalmas és életkori sajátosságoknak megfelelő elemeinek részben idegen nyelven történő oktatását angol és német nyelven is, attól függően, hogy a Polgár Judit Módszert tanító kolléga mely nyelv, nyelvek területén mozog otthonosan. Ezzel pedig lehetőséget teremtünk az egyre kevésbé népszerű német nyelv megmaradásának és későbbiekben megvalósuló, magasabb szinten történő elsajátításának.

Az idegen nyelvi program felső tagozaton a Logikai Táblajáték Program keretében kerül folytatásra.

V.I.3. Idegen nyelvek oktatása

Intézményünkben első osztálytól kezdve heti egy órában oktatjuk az angol nyelvet, a német nyelv jelenleg szakköri formában elérhető alsó-, és felső tagozaton, valamint nyolcadik évfolyamon működik egy tanórai célú csoport. Az első három évfolyamon heti 1, negyedik osztályban heti 3, felső tagozaton ötödik és hetedik osztályban heti 3, hatodik és nyolcadik évfolyamon heti 3,5 órában történik az angol vagy német, mint első idegen nyelv oktatása. Ez a szám növekedést jelent a 2018/2019. tanévhez képest, alsó tagozaton, negyedik osztályban heti egy, felső tagozaton a páros évfolyamok (6. és 8.) esetén heti 0,5 órával tudtuk növelni az idegen nyelv tantárgy heti óraszámát a szabadon tervezhető órakeret terhére. Mindezt pedig fontos eredményként szükséges értékelni és erre építkezve lehet újabb lépést tenni nyelvoktatás színvonalának további emelése érdekében.

Az idegen nyelvek oktatásával kapcsolatban elsődlegesen a következőkre kell törekedni:

- Figyelembe véve a társadalmi változásokat és környezeti elvárásokat, további lehetőségeket kell biztosítanunk a tehetséggondozásra és felzárkóztatásra az idegen nyelvek oktatása területén is. Meg kell teremteni a feltételeit annak, hogy diákjaink első

osztálytól kezdve a **tehetségsávok** keretében a heti egynél magasabb óraszámokban kapjanak lehetőséget az **idegen nyelv** tanulására.

- ❶ Az elmúlt öt évben felső tagozaton lehetőségük adódott diákoknak második idegen nyelv (német/angol/orosz) tanulására, mellyel többen is éltek és élnek jelenleg is. A szakköri formában történő nyelvelsajátítás optimális esetben alapszintű (A1/A2) nyelvtudást eredményez. Középtávú elképzeléseim között szerepel ezen eredmény meghaladása. Megítélésem szerint ennek az legjobb módja, ha tanórai keretben lehetőséget adunk diákjainknak második idegen nyelv választására. A nyelvoktatásba (angol, német, orosz) bevonható megfelelő szakképzettséggel bíró pedagógusokkal rendelkezik az intézmény, így a választható nyelvek neolatin nyelvekkel történő bővítése érdekében tett lépések mellett a feladatunk a jogszabályi környezettel összhangban, a kereslet-kínálat egyensúlyát szem előtt tartva megteremteni a feltételeit és a háttérét az **emelt szintű képzési forma** bevezetésének iskolánk felső tagozatán.
- ❷ Dolgozni kell azon, hogy a **német nyelv** oktatása ne vesszen el az iskola kínálatából, így a tehetségsávokban, a második idegen nyelv választása, a Tehetséggondozó sakk oktatása során választható alternatívaként e nyelv tanulására is lehetőséget fogunk biztosítani.
- ❸ Az **idegen nyelvi szintvizsga** jelentős innováció, mely a nyelvi készségek fejlesztésén túl vizsgafelkészítést is jelent, valamint a későbbiekben is hasznosítható tapasztalati tudás elsajátításának színtere. Ennek megfelelően prioritásként kezeljük a jövőben is a vizsgára történő felkészítést és a vizsga lebonyolítását.

V.I.4. Művészeti nevelés – alapfokú művészeti iskolák

Intézményünk két alapfokú művészetoktatási intézmény: a Szilver Alapfokú Művészeti Iskola és a Szentesi Lajtha László Alapfokú Művészeti Iskola telephelyeként működik. Az elmúlt években a művészeti iskolák vezetésével és pedagógusaival közösen nagyon sokat tettünk a kapcsolatunk fejlesztése, elmélyítése, a diákok számára elérhető szolgáltatások, zeneművészet esetén a tanszakok bővítése, táncművészet esetén pedig a tehetséggondozással összefüggő versenytánc körülményeinek és feltételeinek a megteremtése érdekében. E magasszintű munka színvonalát megtartani, a lehetőségeket bővíteni szeretnénk a jövőben.

Iskolánk pedagógiai hitvallásának egyik fontos alappillére, hogy a művészeti nevelés, köztük a zene, a tánc és képzőművészet nem csupán hozzájárul a tanulási képességek fejlődéséhez és az iskolai teljesítmény javulásához, hanem a későbbi sikerek megalapozója is lehet. Már 2500 évvel ezelőtt az ókori Kínában tudták és alkalmazták azt, hogy a zene, az ének és a tánc az érvényesülés és tanulás kulcsa. Ugyanezt a gyakorlatot követték az ókori

Görögországban, sőt 400 évvel ezelőtt a szigorú ciszterek, jezsuiták vagy éppen a kálvinista iskolák is. Az iskolákban drámákat írtak, jelmezeket terveztek, saját zenekaruk, énekkaruk és színházuk volt.² A 20. századi zeneművészet és zeneoktatás egyik legnagyobb formátumú alakja, Kodály Zoltán gondolatait idézve: „Az általános iskola célja: a teljes embert megalapozni. Zene nélkül nincs teljes ember. Jó mérnök, vegyész stb. lehet valaki, ha tizenöt éves koráig rá sem gondol. De zeneértő nem lehet, ha hatéves korában (s játékosan még előbb) nem kezdik rendszeresen nyitogatni-gyakorolni a fülét... A zene ügye az általános iskolában nem is a zene ügye elsősorban. Közönségnevelés=közösségnevelés.”³ A cél, ahogyan Vekerdy Tamás nagyívű munkájában megfogalmazza⁴: nem művészeket akarunk nevelni, hanem művészetközvetítőket akarunk felnevelni a gyermekeket, mert akkor tudják minél teljesebben kibontani a személyiségüket.

E gondolatok szellemében a művészetoktatás területén a következő prioritásokat tartom szükségesnek megjelölni:

- ④ Továbbra is biztosítani kell a **néptáncoktatást** iskolánk 1-2. évfolyamán. Amennyiben a jogszabályok lehetővé teszik, a mindennapos testnevelés keretei között szükséges azt megszervezni. Mindemellett, a tehetséggondozás jegyében, az Orosházi Harangos Néptáncgyűttes szakmai támogatása mellett lehetőséget biztosítunk a kötelező foglalkozások utáni időben egyesületi keretek között néptánc tanulására.
- ④ Fenntartani és fejleszteni szükséges harmonikus és gyümölcsöző kapcsolatunkat az iskolánkban telephelyet működtető művészeti iskolákkal. A **táncoktatás** igénybevételére az iskola lehetőséget ad a jövőben is és további teret biztosít rendezvényein (jótékonysági bál, Kölyökszínpad, Táncvizsga) a tanulók, köztük a **versenytáncosok** bemutatkozására. Prioritásként kezeljük a tánc területén jövőben is a tehetséggondozás támogatását.
- ④ A Szentesi Lajtha László Alapfokú Művészeti Iskolába járó diákjaink számának növelése mellett a jövő évtől két jelentős célt tűztünk ki magunk elé: **zongoraoktatás** feltételeinek megteremtését (mely elsősorban a humán erőforrás kérdéskörét takarja), valamint a **dráma-, és színjátszás** elindítását iskolánkban, mely kiváló lehetőség az önkifejezésre, személyiségfejlesztésre, az önbizalom fejlesztésére, a tehetséggondozásra és számos készség, képesség fejlesztésére.

² Jól szeretni. p. 47-48. alapján

³ Forrás: http://www.parlando.hu/2015/2015-5/Kodaly_Zoltan_zenepedagogiai_koncepcioja.htm (2024.04.03.)

⁴ Jól szeretni. p. 48.

V.I.6. Innovációk fenntartása – eredményeink megtartása

Iskolánk számos eredménye és innovációja mellett két fontos elismeréssel is rendelkezik. Egymás után kétszer nyerte el az **Ökoiskola** és az **Állatbarát Általános Iskola** címet, utóbbi Csongrád-Csanád Vármegyében elsőként az általános iskolák kategóriájában. Szakmai-pedagógiai munkánk kiemelkedő része marad a jövőben is a környezettudatosságra és fenntarthatóságra nevelés, a természeti értékek megóvása. A Diákönkormányzattal, az Ökoiskola Munkacsoporttal együttműködve diákok aktív bevonása és tevékenykedtetése mellett alkotjuk meg és hajtjuk végre ezentúl is az Ökoiskola Program éves munkatervét, minden megtéve annak érdekében, hogy méltóvá váljunk az Örökös Ökoiskola címre.

Hasonló célok és eredmények elérésével, az állatasszisztált terápia alkalmazási területeinek szélesítése mellett szeretnénk megtartani Állatbarát Általános Iskola címünket. Mindemellett továbbra is fontosnak tartjuk, hogy civil szervezetekkel együttműködésben állatbarát általános iskolai munkatervünkben foglalt feladataink végrehajtása és évről-évre történő bővítése mellett felelős állattartásra és az állatok szeretetére neveljük diákjainkat.

Két oktatási programként is funkcionáló, az elmúlt öt évben megvalósuló, kitüntető címekkel is elismert innovációnk mellett egy harmadik, alsó tagozatot érintő újítást is szeretnénk kiemelni. Iskolánkban közel egy évtizede tapasztalható, hogy növekszik az SNI/BTMN státuszú gyermekek száma és diszlexia diagnózissal nem rendelkező tanulóink egy része is küzd szövegértési-szövegértelmezési nehézségekkel, mely az országos mérések eredményeiben is megmutatkozik. Hosszútávú elképzelésként, a fent vázolt probléma orvoslására a 2022/2023. tanévben felmenő rendszerben bevezettük a **Meixner-féle olvasás- és írástanítást**. Tudjuk és tapasztaljuk, hogy a részképesség gyengeséggel rendelkező gyermekeknek speciális olvasástanítási eljárásra van szükségük. A Meixner-módszer fontos alapelve, hogy ahhoz a szinthez kapcsolódva kell a fejlesztést elkezdeni, illetve ott kell folytatni, ahol a gyermek még biztonsággal mozog, mert csak így válik számára lehetségessé az eredményes feladatvégzés. Ez pedig lehetővé teszi az egyéni differenciálást, a részképességzavarral nem rendelkező tanulók sikeres olvasás- és írástanítását is.

A módszer sajátosságai között említhetjük azt, hogy:

- A módszer gyógypedagógiai terápia indíttatású.
- Maximálisan alkalmazkodik a diszlexiás, vagy diszlexia-veszélyeztetett gyermekek egyéni haladási tempójához.
- A hang, látás, mozgás egységéből adódóan feltétele a beszédhangok helyes ejtése.
- A többi módszertől eltérő betűsorrendet tanít.

☉ Más módszernél alaposabban dolgozza ki az olvasástanítás lépéseit.⁵

Iskolánkban a **Meixner-módszer** tanítása során fonomimikai jelek alkalmazását is bevezettük, ezzel is segítve a részképességzavaros tanulók egyszerűbb és hatékonyabb tanulását. A jövőben továbbképzések és belső tudásmegosztás útján szeretnénk az alsó tagozat minden évfolyamán, 1-2. osztályban ezt a módszert alkalmazni az olvasás és írás tanítása során, melytől azt várjuk, hogy közép-, és hosszútávon hozzájárul a szövegértési problémák mérsékléséhez és az országos kompetenciamérés szövegértés mérési területén elért intézményi eredmények javulásához is.

V.I.7. Erasmus+

Intézményünk első pályázóként a 2024. év februárjában nyújtott be pályázatot a Tempus Közalapítványhoz pedagógus mobilitás program keretében szakmai továbbképzés megvalósítására. A továbbképzés szervesen kapcsolódik az integrációt és inkluzív nevelést elősegítő törekvéseinkhez. E pályázat során szeretnénk megteremteni a szakmai, elméleti és gyakorlati háttérét a nevelőtestületben annak, hogy az eddigi jónak mondható eredményeinket tovább javítsuk és egy még befogadóbb, elfogadóbb, a különbözőséget értéként és lehetőségként értelmező és kezelő iskolává válhassunk a jövőben.

Az Erasmus+ Programban természetesen másfajta lehetőséget is látok. A diákmobilitás a másik olyan terület, melybe idővel szeretném, ha az iskola bekapcsolódna és 7-8. évfolyamos tanulóinak lehetőséget biztosítani eTwinning projektek mellett diákcsere programban való részvételre.

V.I.8. Gondolkodni jó!

Ha a gyakorlati tapasztalatokból indulunk ki vagy az országos mérések eredményeit vizsgáljuk, azt látjuk, hogy iskolánk diákjainak teljesítménye a matematika tantárgy területén elmarad az elvárhatótól, igaz ez különös tekintettel a felsőbb évfolyamok esetén. El kell ismerni, hogy a visszafogott módszertani kultúraváltás, inkluzív szemlélet és a Logikai Táblajáték Program éreztetik pozitív hatásukkal, ugyanakkor azt is szükséges megjegyezni, hogy a módszerek átgondolására, az okok feltárására és megfelelő beavatkozásra szükség van az eredmények javítása érdekében. Célunk, hogy a matematika tantárgy eredményességét, a tanítás-tanulás hatékonyságát növeljük, megtaláljuk és adaptáljuk az intézményi sajátosságokhoz igazodva azokat a módszertani újításokat, melyeket alkalmazva a

⁵ Forrás: <http://fkoai.fw.hu/Tagozatok/Ovi/meixner.htm> (2024.04.01.)

számszerűsíthető fejlődés mellett eredményként jelentkezik a matematikai gondolkodás szeretete, a „Gondolkodni és matekozni jó!” élmény megélése és nem utolsósorban diákjaink versenyeken történő gyakoribb szereplése.

Ennek érdekében két fontos elképzelést szeretnék a gyakorlatban is megvalósítani:

🕒 **Munkacsoportot** szeretnék létrehozni az alsó tagozatban matematikát tanító kollégák, az alsó és felső tagozatos munkaközösségvezető és a matematika-fizika szakos, felső tagozatban tanító pedagógus kolléga bevonásával. A munkacsoport célja, hogy feltárja a viszonylagos sikertelenség okait – legyen szó módszerekről, taneszközökről stb. –, valamint javaslatot tegyen a fejlesztési irányokra, bevezetésre szánt módszerekre, változásokra. Másik fontos feladatként a munkacsoport megvizsgálja majd, hogy hogyan támogathatók a tanulók az alsó és felső tagozat közötti átmenet során annak érdekében, hogy a matematika oktatása hatékonyabbá váljon ötödik évfolyamtól felső tagozaton is. Végezetül vizsgálatának fókuszában a fent említett két kérdéskör mellett az is áll, hogy miképpen hangolható össze hatékonyabban az alsó és felső tagozatos matematikaoktatás, javaslatot tesz a módosításokra, beleértve a helyi tanterv változásait is.

🕒 A munkacsoport munkájához, az általuk vizsgált, megoldandó feladathoz szervesen kapcsolódik a japán oktatási rendszerben gyökerező **tanórakutatás (Lesson Study)** módszerének alkalmazása, melyet a matematikatanítás átalakítása érdekében szeretnék iskolánkban alkalmazni.

A tanórakutatás egy lényegében együttműködésén alapuló, órai munkát fejlesztő módszer, amelynek lényegi lépései a következőképpen foglalhatók össze:

- ▶ Az azonos tantárgyat oktató tanárok egy csoportja valamilyen pedagógiai, gyakorlati jellegű probléma mentén munkacsoportot hoz létre. Ezt követően tanórai megfigyeléseik, szakirodalmi művek feldolgozása alapján és – ha úgy látják jónak – egy külső pedagógiai szakértő bevonásával közösen pontosítják, megfogalmazzák, hogy mi az a fejleszteni kívánt téma, megoldandó tanítási probléma, hosszú távon elgondolt pedagógiai tevékenység, amellyel munkájuk során foglalkozni szeretnének. A téma azonosítása után közösen tervezik meg egy úgynevezett kutatási óra (Research Lesson) részleteit, ennek során elsősorban a kitűzött probléma vagy fejlesztendő terület természetére összpontosítanak.
- ▶ A munkacsoport egyik tagja egy konkrét osztályban megtartja a tervezett kutatási órát, amelyet a munkacsoport többi tagja előzetesen egyeztetett szempontok alapján megfigyel, s arról feljegyzéseket készít.

- ▶ A kutatási órát a csoporttagok megbeszélése követi. Ennek során természetesen a kitűzött pedagógiai témára fókuszálnak.
- ▶ Ha a munkacsoport tagjai szükségesnek látják, akkor egy újabb kutatási órát terveznek és tartanak meg, amelyet újabb értékelő megbeszélés követ. A munka lezárásaként a csoport tagjai írásos beszámolót készítenek, amelyben összefoglalják a vizsgált pedagógiai témát, bemutatják az óratervet, leírják, hogy milyen diákokkal valósították meg kutatóórájukat, ismertetik a kutatási óra (vagy órák) lefolyását, ismertetik a munka során szerzett benyomásaikat, tapasztalataikat, és összegzik a munka eredményét is.
- ▶ Az egész tevékenységsor egy virtuális kört vagy ciklust alkot, amelynek a középpontjában a kutatási óra vagy órák állnak: a tevékenységsor minden eleme erre mutat, vagy ebből következik. Vagyis az egész teammunka lényege nagyon gyakorlati: egy konkrét óra megtervezése, kivitelezése, értékelése. De jól látható, hogy ez sokkal többet jelent, mint csupán egyetlen óra tervezését vagy valamilyen egyszerű gyakorlati lehetőség megvalósítását: a kutatási óra mögött egy pedagógiai kérdésnek a szokásosnál sokkal szisztematikusabb átgondolása, ugyanakkor szigorúan a gyakorlathoz kötött megoldási javaslat terve áll. A fő cél pedig egy tanítási-tanulási probléma feltárása, az okok azonosítása és megoldási stratégia megalkotása.⁶

V.I.9. Pro Schola – az Alma Mater Program

Az intézményi **Alma Mater** szerep kialakítása hosszú és időigényes folyamat, mely minden szereplőtől magas szintű elkötelezettséget és felelősséget kíván meg. Az elmúlt években számos döntés és azokhoz kapcsolódó változás született meg iskolánkban a pozitív intézményi arculat erősítése, az iskola iránti bizalom és elköteleződés feltételeinek megteremtése érdekében. E folyamat egy fontos eleme az Alma Materhez, mint intézményhez való kötődés elősegítése már a beiratkozás időszakától kezdve.

A tanulók sikeressége közös érdek és közös cél. Együtt tesz érte a pedagógus, a tanuló és a szülő. Az iskola feladata mindehhez a kereteket, feltételeket biztosítani. De az iskola nem csupán egy intézmény kell, hogy legyen. Egy olyan helyként kell funkcionálnia, melyet az oktató-nevelő munka minden szereplője a sajátjának érez, melyért felelősséget vállal, melyhez érzelmileg kötődik, valamint akar és kész is tenni érte. Az intézmény csak akkor tudja betölteni az Alma Mater szerepét, ha minden lehetőséget és támogatást megad tanulóinak, valamint

⁶ Saját ismeretek és <https://epa.oszk.hu/00000/00035/00111/2007-02-ta-Gordon-Tanorakutatas.html> alapján. (2024.04.02.)

lehetőséget biztosít a kapcsolattartásra az általános iskolai tanulmányok befejezését követően is. Ennek kiváló formája az érettségi vizsgára történő jelentkezés előfeltételeként működő közösségi szolgálat teljesítésében való közreműködésünk, mely az elmúlt évek egyik sikertörténete. Mindemellett volt diákjaink szakmai segítségért, útmutatásért vagy esetleg a nosztalgia okozta visszavágyás okán rendszeresen felkeresnek bennünket.

A jövőben is minden megteszek annak érdekében, hogy egykori tanulóink, visszatérve az intézménybe, lehetőséget kapjanak egyrészt az intézmény programjaiban való részvételre, illetve arra, hogy eredményeikkel és tapasztalataikkal segítsék, motiválják fiatalabb diáktársaikat. A kohéziót erősítik a közös élmények és tapasztalatok, úgy mint táborok, kirándulások, iskolai rendezvények, családi napok, hagyományos programok, melyeknek a jövőben is figyelmet szeretnék szentelni.

Fontos kiemelni, hogy kimagasló tanulmányi és közösségi munkáért nyolcadik évfolyamos diákjainkat a nevelőtestület döntése értelmében **Hunyadi-díjjal**, valamint **Pro Schola et Communitate** (Az iskoláért és a közösségért) díjjal tüntetjük ki a ballagási ünnepségen.

Növekvő mértékben szeretném bevonni a diákokat a Diákönkormányzaton, felméréseken és spontán kezdeményezéseken keresztül a mindennapi, elsősorban őket, a kényelmüket, komfortosságukat célzó döntésekbe. A diákok iskolai jóllétét, az érdekeiket szolgáló fejlesztéseket továbbra is tanulóink igényeiknek és elképzeléseiknek megfelelően, velük együttműködve kívánom megvalósítani.

Az intézmény egyik legfontosabb feladata támogatni tanulóit az életüket meghatározó döntéseik meghozatalában. Egyik ilyen döntés a pályaválasztás. Szakemberek bevonásával már hetedik osztálytól kezdve végezzük pályaorientációs tevékenységünket. Ennek érdekében a Csongrád-Csanádi Kereskedelmi és Iparkamarával, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamarával is együttműködést építettünk ki az elmúlt négy évben. Mindemellett helyi mezőgazdasági vállalkozókkal közösen mezőgazdasági mentorprogramot indítottunk, mellyel célunk a mezőgazdaság iránt érdeklődő tanulók szakmai segítése, mentorálása az általános iskolai tanulmányok befejezését követően is. Továbbra is szervezzük és működtetjük nyolcadik évfolyamon az ún. üzemplátogatásokat. Ezt fontosnak tartjuk annak érdekében, hogy a diákok képet kaphassanak lehetőségeikről, megismerkedhessenek nem csupán a középfokú iskolák kínálatával, hanem bepillantassanak egy-egy hivatás szépségeibe és kihívásaiba.

V.I.10. Legyen jó – legyél jól!: “School wellbeing”

Egy iskolai közösségben vagy akár annak mikroközösségében, az osztályközösségben is megjelennek azok a változások, problémák, szerepek, aránytalanságok és folyamatok, melyek társadalmunk működését is befolyásolják. Számos tevékenységgel teszünk és harcolunk ellene, a bullying mégis időről-időre megjelenik intézményünkben és azonnali beavatkozást, a prevenciós folyamatok átgondolását és kibővítését követeli meg tőlünk. A jelenben és a jövőben is kiemelten fontos feladatnak tartom az iskolai zaklatás elleni zéró tolerancia elvének alkalmazását, valamint minden diák és pedagógus számára az iskolai jóllét (School wellbeing) kereteinek és feltételeinek biztosítását.

Ennek érdekében több jelenlegi és iskolánkban újdonságnak számító program, tevékenység összehangolását szorgalmazom:

1. **Szorosabb szakmai együttműködés** a partnereinkkel, köztük a Szentesi Családsegítő Központtal és iskolai szociális munkással, a CSMPSZ Szentesi Tagintézményével és iskolapszichológussal, a Szentesi Rendőrkapitánysággal és iskolarendőrünkkel valamint civil szervezetekkel. Meglátásom szerint az eddigieknél nagyobb rendszerességgel kell szerveznünk iskola és osztályfoglalkozásokat, érzékenyítő foglalkozásokat, országos kezdeményezésekhez csatlakozva és saját szervezésben megvalósítva figyelemfelkeltő és a diákokat aktívan bevonó kampányokat, akciókat. Ezzel célunk a prevenció mellett a figyelemfelhívás egy létező problémára: az iskolai zaklatásra. Ugyanakkor szeretnénk segítséget, megküzdési stratégiákat is nyújtani a zaklatás áldozatainak, támogatni őket abban, hogy kérjenek segítséget.
2. **Zéró tolerancia elve:** az iskolai zaklatás bármely formájával szemben azonnali fellépéssel reagálunk, mely a szankcionálás mellett előtérbe helyezi a megsegítést, az okok feltárását és megszüntetését.
3. **Inkluzív szemlélet:** Erasmus+ Program keretében nem csak pedagógusképzést szándékozom megvalósítani, hanem egy éven keresztül olyan programsorozat szervezését, valamint lengyel és portugál partnerekkel közösen olyan együttműködés kialakítását is, melynek fókuszában az inkluzív nevelés mellett az iskolai jóllét és jólét áll.
4. **Közösségi programok szervezése:** folytatjuk a nagyszámú és változatos, a közösségépítést szolgáló iskolai és osztályprogramok, köztük táborok, kirándulások, osztályösszejövetelek szervezését, az osztályfőnöki feladatok részévé tesszük a közösségformálás elősegítő szabadidős rendezvények, programok megvalósítását.

5. **KIP:** hiszem, hogy a Komplex Instrukciós Program alkalmazása, annak sajátos és egyedi státuszkezelésen alapuló, szociális hátrányokat is csökkentő hatása a csoportdinamika pozitív irányú alakulásával hosszabb távon az iskolai jóllét és a kirekesztés csökkentésének egyik biztosítékává válhat.

6. **Arizona Program.**

Bizonyos osztályokban időről-időre szembesülünk az egyre gyakrabban és súlyosbodó mértékben jelentkező magatartási problémákkal, deviáns, az órai munkát zavaró magatartással. Kijelenthető, hogy a hagyományos megküzdési és megoldási stratégiák, a pedagógus tekintélyén alapuló fegyelmezés nem vagy korlátozottan működőképes. A fegyelmi problémákat enyhítő megoldásként tekintünk a Komplex Instrukciós Programra, ugyanakkor szükségesnek tartom egyéb újítások bevezetését is a közeljövőben. Ezen innováció középpontjában egy Magyarországon nem ismeretlen, a tengerentúlon kidolgozott módszer, az Arizona Program áll. A program lényege, hogy a nem szabálykövető magatartást tanúsító tanuló rövid időre (pl. egy tanóra vagy tanóra részlet) kiemelésre kerül a közösségből és saját döntése alapján az Arizona szobába távozik, ahol minden (délelőtti) órában tartózkodik egy ügyeletes pedagógus. Amennyiben az órát tartó pedagógus úgy ítéli meg, ismételt szabályszegés esetén ő maga is az Arizona szobába irányíthatja a diákot. A szobában a tanuló az ott tartózkodó pedagógus segítségével átgondolja, melyik szabályt sértette meg, milyen következményei vannak tettének saját magára, illetve osztálytársaira nézve, valamint visszatérési tervet készít arra vonatkozóan, hogyan tudná a jövőben ezt a magatartást elkerülni. Ha a diák jó visszatérési tervet készít, akkor az aláírt visszatérési „tervvel” térhet vissza a tanterembe. Amennyiben a diák nem működik együtt, az első alkalom után támogató beszélgetést kell szervezni a szülő, gyermek, választott támogató pedagógus és osztályfőnök között. Az Arizona szobában való rendszeres tartózkodásnak vannak következményei: meghatározott alkalmakat követően támogató beszélgetésekre kerül sor az osztályfőnök, a választott pedagógus és a szülő között, valamint az alkalmak számától függően az iskola igazgatója, az iskolai szociális munkás és a települési családsegítő munkatárs is bevonásra kerül.

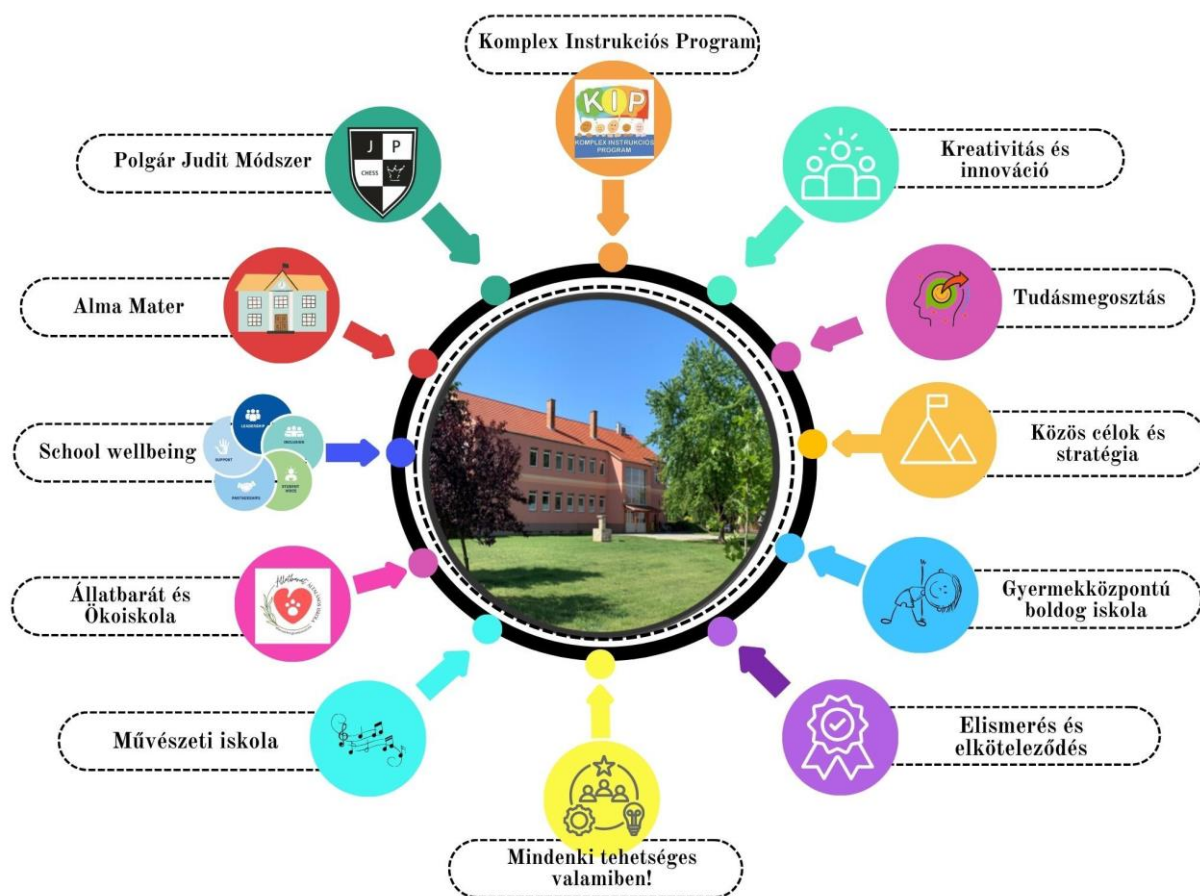
Mint látható az Arizona Programnak nem elsődlegesen a büntetés, hanem a valamilyen mentális, családi, szociális vagy egyéb gond miatt szorongó és ezért szabályszegő tanuló megsegítése és támogatása, illetve a többi, az órai munkában a szabályszegő tanuló által zavart diák tanuláshoz való jogának megteremtése áll.

V.I.11. Szakmai fejlődés, pedagógiai-szakmai tréningek, előadások

Az önképzés és továbbképzés, a szakmai tudás folyamatos bővítése elengedhetetlenül fontos a magas színvonalú, a társadalmi elvárásoknak is megfelelő, azokhoz igazodó oktatás kereteinek és feltételeinek a megteremtéséhez. A pedagógus kollégák számára szervezett, fejlődésüket, szakmai-módszertani tudásuk, pedagógiai-pszichológia ismereteik gazdagítását elősegítő törekvéseink három alapvető tevékenység köré csoportosíthatók:

1. Továbbra is támogatjuk a pedagógusok önképzését és továbbképzéseiket, mindent megteszünk annak érdekében, hogy akár anyagi segítséget is nyújtsunk egy-egy képzésen való részvételhez. Mindemellett prioritásként kezeljük a jelenben vagy a jövőben hiányszakként jelentkező tantárgyak esetén a további pedagógus szakképzettségek megszerzésének támogatását.
2. Kiemelt célom a jövőben is lehetőséget biztosítani a pedagógus kollégák számára a helyben történő tanulásra. Korábban Kádár Annamária és K. Nagy Emese bevonásával szerveztünk szakmai képzéseket, tréningeket az iskola pedagógusai számára. A változó körülmények és a diákok által támasztott elvárások, a velük kapcsolatos, akár 21. századi, a digitális világhoz kapcsolódó jelenségek és trendek, a különleges bánásmódot igénylő tanulók igényeinek megértése érdekében elengedhetetlenül fontosnak tartom a folyamatos fejlődést, a legfrissebb tudományos eredmények és gyakorlati módszerek megismerését. Szeretném a jövőben, rendszeres időközönként megteremteni a feltételeit egy olyan szakmai műhely működésének, melyben kollégáim a szakterületükön ismert és elismert szakemberek közreműködésével, pedagógiai-pszichológiai, módszertani vagy gyógypedagógiai témájú tréningeken mélyíthetnék el tudásukat és a tanult módszereket a mindennapi gyakorlatban alkalmazhatnák.
3. Egymás munkájának megismerése, a nevelőtestületben működő szakmai munkaközösségek és az egyes pedagógusok jó gyakorlatainak, innovációinak megértése, elsajátítása egy innovatív közösség fontos ismérve és feladata is egyben. A következő tanévtől kezdve kiemelt célnak tekintem a belső tudásmegosztás eddigieknél nagyobb mértékű elősegítését. Ennek érdekében megfelelő fórumokat – óralátogatások, bemutató órák, szakmai műhelyfoglalkozások, beszélgetések, belső továbbképzések – szeretnék teremteni, beleértve a Komplex Instrukciós Programmal kapcsolatos tapasztalatok, az idők során halmozódó tudás megosztásának támogatását is.

VI. Zárszó – összegzés⁷

Bízom és hiszek abban, hogy erősségeinkre, értékeinkre és erőforrásainkra építve a szakmai programomban vázolt elképzelések az intézményben folyó oktató-nevelő munka minden szereplője, illetve az intézmény külső és belső partnerei számára is kiváló alapot jelentenek a közös gondolkodásra, jövőképünk formálására, illetve egy olyan mértékű és léptékű további fejlődésre, mely az intézményi és tanulói sikeresség és innovatív fejlődés érdekében valósul meg az elkövetkezendő években.

Nagymágocs, 2024. április 10.

Varga Ferenc
pályázó

⁷ A logók forrása:

JP Chess:

https://polgarjuditmodszerelearning.co.hu/pluginfile.php/1/core_admin/logocompact/300x300/1649064237/sakkpalota_logo_ff_plus.png (2024.04.06.)

KIP: https://komplexinstrukcio.hu/images/rand/kip_vodafone_logo.jpg (2024.04.06.)

Állatbarát Általános Iskola: <https://kk.gov.hu/allatbarat-altalanos-iskola-lett-a-gregor-es-a-bonifert> (2024.04.06.)

School wellbeing: <https://studentwellbeinghub.edu.au/dist/images/framework-petals.png> (2024.04.06.)